

daarin beweerde hij dat hij een afwachtende houding had aangenomen, de Duitse aanval op Nederland had betreurd en zich positief had opgesteld jegens de uit militaire kringen voortgekomen, tegen Hitler gerichte verzetsbeweging. Terzake overwoog de betrokken Kamer, 'dat, moge een en ander al juist zijn' (de Kamer nam dat gemakshalve aan), 'daarin nog geen verdienste jegens Nederland en/of de met Nederland verbonden naties is gelegen.'¹ Beroep afgewezen.

Nu twee zaken waarin het beroep succes had.

Een in Nederland gevestigde Duitse industrieel, gehuwd met een Britse vrouw van Joodse afkomst, was tijdens de bezetting in zijn woonplaats Bussum zes maanden penningmeester geweest van de plaatselijke afdeling van *Kraft durch Freude* (een onderorganisatie van het *Deutsche Arbeitsfront*) en een tijdlang lid van de plaatselijke *Schutzgruppe* (die hulpkorpsen waren in juni '44 gemobiliseerd) – op grond daarvan had het Beheersinstituut hem, in tegenstelling tot zijn vrouw en dochter, een *no-enemy*-verklaring geweigerd. Een van de Amsterdamse Kamers van de Afdeling Rechtspraak had er in december '48 begrip voor dat de man zich niet aan *alle* op hem uitgeoefende pressie had kunnen onttrekken en kende, in tegenstelling tot het Beheersinstituut, gewicht toe aan het vaststaande feit dat de man aan vele in moeilijkheden verkerende Nederlanders hulp had verleend en van een positieve houding jegens het Nederlandse verzet blijk had gegeven. De beslissing van het Beheersinstituut werd vernietigd.

Twee jaar later, eind '50, behandelde een van de Haagse Kamers het rekest van een smid uit Zuid-Limburg, een Duitser, die al sinds '21 in Nederland woonde, wiens (oorspronkelijk Nederlandse) vrouw en wiens kinderen een *no-enemy*-verklaring hadden gekregen en aan wie zulk een verklaring door het Beheersinstituut was geweigerd – de man was in '43 namelijk bij de *Wehrmacht* ingelijfd. Bij de nadere omstandigheden had het instituut kennelijk niet stilgestaan. Dat deed de betrokken Haagse Kamer wél. De smid had enkele oproepen om zich voor de militaire dienst aan te melden naast zich neergelegd en had, wat belangrijker was, op of kort na 17 september '44 (de dag van de grote luchtlandingen) een opdracht om de spoorbrug over het Maas-Waal-kanaal bij Nijmegen op te blazen, niet uitgevoerd maar was in de Betuwe ondergedoken. Lid van de *NSDAP* was hij nooit geweest en hij had geweigerd, zijn kinderen naar de *Deutsche Schule* te zenden. Hij kreeg de *no-enemy*-verklaring.

¹ Uitspraak, 21 juni 1949, *Na-oorlogse rechtspraak*, V, p. 353.